

Tekst 1 Heimwee onder vluchtelingen

- 1 Soms, als hij in bed ligt en rond-
dooft in dat schemergebied tussen waken
en slapen, kan hij de uitgeverij weer
ruiken. De geur van papier en verse
letters. De schrijver Adnan Ghoreifi (56)
is dan weer even terug in die straat in het
centrum van Teheran, waar je alle boek-
winkels kunt vinden en alle uitgeverijen.
Cafés, journalisten, studenten. Hij kwam
er vaak, heel vaak. Hij hield van die
straat. Het was de straat van de honger
naar kennis, de straat van de jeugd. Die
straat, dat was hij zelf.
- 2 Ook nu, op een maandagmiddag in
zijn flat vijfhoog in Diemen-Zuid, ziet hij
de straat weer voor zich. Waar dat beeld
vandaan komt? Het komt door de liefde
voor die dingen, zegt hij. Een verleden
dat niet herwonnen kan worden. Het komt
door het heimwee.
- 3 Wat is de emotie die wij heimwee
noemen? Volgens 'Van Dale, Groot
woordenboek der Nederlandse taal' is
heimwee 1) „het (ziekelijk) verlangen
naar de geboortegrond, naar huis, bij
verwijderd zijn daarvan” en 2) „verlangen
naar een vroegere omgeving of toestand,
of naar hetgeen als bestemming gedacht
wordt”. Dat is mooi gezegd, maar wat
betekent het? Hoezeer kunnen mensen
onder heimwee lijden? En maakt het voor
het verlangen uit of je vrijwillig je thuis
hebt verlaten of gedwongen werd? Neem
de honderdduizenden Joegoslaven en
Albaniërs die korte tijd geleden moesten
vluchten. Ze wilden zo snel mogelijk naar
huis, zeiden de meesten. Hun land was en
werd verwoest, het zou, ook als er vrede
zou komen, nooit meer hetzelfde zijn.
Toch verlangden zij ernaar terug te gaan.
Een in Nederland gearriveerde Koso-
vaarse vrouw zei: „Ik denk elke dag, elk
uur, elke minuut aan thuis.”
- 4 Heimwee is relatief weinig onder-
zocht, zegt psychologe Miranda van
Tilburg, die vorig jaar een boek schreef
over deze emotie. Wetenschappers en
therapeuten nemen het onderwerp niet erg
serieus. In het dagelijks leven wordt
heimwee vaak gezien als een klein en
voorbijgaand kinderprobleem. Het is
huilen wanneer je bij die afschuwelijke
tante uit logeren moet.
- 5 Maar niet altijd gaat heimwee
vanzelf weer over. Ook volwassenen
kunnen lijden aan een ziekmakend
verlangen naar huis. Het kan een obsessie
zijn, vertelt Van Tilburg. Echte 'heimwee-
lijders' kunnen aan niets anders denken
dan aan thuis. Alsof zij hopeloos verliefd
zijn. Het is een verlangen dat iemand kan
verteren. Niet voor niets slaat heimwee
meestal op de maag. Heimweelijders
kunnen letterlijk misselijk worden van
verlangen. Daarnaast komen ook hoofd-
pijn, een slap gevoel in de benen, slaap-
problemen, gebrek aan eetlust, depressies
en vermoeidheid als verschijnselen voor.
- 6 Aan heimwee kun je doodgaan. Al
in de zeventiende eeuw werd het geval
beschreven van een Zwitserse man die in
Bazel op sterven lag, maar eenmaal thuis
in Bern zienderogen opknapte. In
Amerika kwam in de jaren tachtig bij
jonge, gezonde Cambodjaanse vluchte-
lingen opvallend vaak het verschijnsel
voor dat zij volkomen onverwacht over-
leden, midden in de nacht. Heimwee, was
de diagnose. Bij de geboorte van een
Cambodjaan wordt de placenta¹⁾ altijd
begraven op een speciale plek. Wie te ver
van die plek vandaan gaat, zo luidt de
traditie, verliest zijn wortels, die wordt
ziek.
- 7 Hoe minder invloed iemand heeft
op zijn vertrek van huis, hoe groter 'de
kans op heimwee', zeggen Van Tilburg en
haar collega's van de Leidse universiteit.
Zij praten dus over heimwee als over een
ziekte, over de kans die je loopt om deze
ziekte op te lopen. Zij spreken over de
noodzaak van 'erkenning', waardoor een
'heldere diagnose' en de keuze van
passende 'behandelmethode' mogelijk
zouden zijn. Al blijft terug naar huis het
enige echte geneesmiddel.
Heimweelijders krijgen vaak ten onrechte
het etiket 'depressief' opgeplakt, zeggen
de Leidse onderzoeksters. Dat bemoeilijkt
in ieder geval een mogelijke behandeling.
Bij de Stichting Pharos in Utrecht, waar
vluchtelingen met psychische problemen
terecht kunnen, wordt inderdaad nooit de
diagnose 'heimwee' gesteld. Het komt in
het behandelboek niet voor. Vluchte-
lingen hebben vaak zulke complexe
problemen, dat er misschien voor heim-
wee te weinig aandacht is, erkent thera-
peute Mia Groenberg. Wat zij eraan
zou kunnen doen? Praten willen de heim-
weelijders in ieder geval, eindeloos
praten over wat ze missen en hoe mooi
het was. Ze dromen over teruggaan - ook
al weten ze soms dat dat niet kan. Ze

- 115 idealiseren hun oude situatie. Daarop kan
in de gesprekken in ieder geval gewezen
worden.
- 8 Je kunt ook zeggen dat mensen in
het moderne 'werelddorp' van vandaag
120 overal kunnen aarden. Door de moderne
communicatiemiddelen lijkt de wereld
immers steeds kleiner te worden. In die
redenering is eigenlijk helemaal geen
plaats voor heimweegevoelens. Dat is een
125 onzinnige opvatting volgens de Amster-
damse psycholoog Nico Frijda, die jaren-
lang studie heeft gedaan naar emoties.
Natuurlijk is het waar dat we met z'n
allen steeds vaker verkassen. Flitsende
130 wereldburgers voelen we ons. Maar dat
maakt de behoefte aan verbondenheid en
een vertrouwde omgeving er uiteindelijk
niet minder om. Hoe oud is de idee dat de
wereld één groot dorp is? Misschien 30
135 jaar? Het gevoel van heimwee is in ieder
geval veel ouder en essentiëler, zegt
Frijda. Een mens hecht aan zijn taal, zijn
gewoonten, en heeft doorgaans een hekel
- aan extra inspanningen en stress. Hoeveel
140 moeite kost het alleen al om aan een
nieuwe taal te wennen?
- 9 Inmiddels is, volgens de Verenigde
Naties, ongeveer één op de 250 wereld-
burgers vluchteling. Natuurlijk voelen
145 niet al die mensen zich ontheemd. Velen
schieten opnieuw wortel. Maar ook al
zijn zij succesvol, krijgen zij nieuwe
banen, nieuwe huizen, nieuwe liefdes: het
heimwee blijft, zegt de Iraanse schrijfster
150 Halleh Ghorafhi. Zij sprak voor het
schrijven van een boek met veertig jonge,
geslaagde Iraniërs in Nederland en
Amerika. Voelden zij zich thuis in hun
nieuwe land? Nooit echt, was het ant-
155 woord, al was het maar omdat de ánder
hen altijd als een vreemdeling bleef zien.
Wie zich niet thuis voelt, droomt zich een
bestemming elders. Vluchtelingen ver-
langen vaak terug naar de tijd vóór die
160 staatsgreep, revolutie of oorlog, de tijd
dat hun huis nog thuis was.

*naar: Judith Koelemeijer
uit: de Volkskrant, 12 mei 1999*

---

noot 1 placenta = moederkoek, nageboorte

■ Tekst 1 Heimwee onder vluchtelingen

- 1p **1 ■** Wat is de functie van de eerste alinea?
- A De aanleiding tot het schrijven van de tekst noemen.
  - B Een deskundige introduceren.
  - C Een samenvatting vooraf geven.
  - D Met een voorbeeld het centrale onderwerp presenteren.
- 1p **2 ■** Wat is het verband tussen alinea 1 en 2?
- A Alinea 1 en alinea 2 vormen een tegenstelling.
  - B Alinea 1 en alinea 2 vormen een vergelijking.
  - C Alinea 2 geeft een samenvatting van wat er in alinea 1 wordt verteld.
  - D Alinea 2 geeft een verklaring voor wat er in alinea 1 wordt verteld.

Na de inleiding en voor de afsluiting kun je de tekst verdelen in 4 tekstgedeeltes:

- 1 alinea 3;
- 2 alinea 4, 5 en 6;
- 3 alinea 7;
- 4 alinea 8.

- 1p **3 ■** Welk kopje geeft het beste de inhoud van alinea 3 weer?
- A Lijden aan heimwee
  - B Omschrijving van heimwee
  - C Verlangen naar een verwoest land
  - D Vrijwillig of gedwongen vertrek?
- 1p **4 ■** Welk kopje geeft het beste de inhoud van alinea 4, 5 en 6 weer?
- A Heeft heimwee met leeftijd te maken?
  - B Hoe erg kan heimwee zijn?
  - C Hoe kunnen wij heimwee genezen?
  - D Waar komt heimwee voor?
- 1p **5 ■** Welk kopje geeft het beste de inhoud van alinea 7 weer?
- A Depressiviteit
  - B Heimwee als ziekte
  - C Lichamelijke klachten
  - D Succes van nieuw onderzoek
- 1p **6 ■** Wat is het verband tussen alinea 4 en 5?
- A Alinea 4 noemt een voorwaarde voor alinea 5.
  - B Alinea 4 vormt een tegenstelling met alinea 5.
  - C Alinea 5 noemt de oorzaak van het gestelde in alinea 4.
  - D Alinea 5 noemt het gevolg van het beweerde in alinea 4.

„Neem de honderduizenden Joegoslaven en Albaniërs die korte tijd geleden moesten vluchten.” (regels 33–36)

- 1p **7 □** Citeer het zinsgedeelte uit alinea 6 t/m 7 dat aangeeft dat er bij deze vluchtelingen grote kans bestond op het krijgen van heimwee.

In alinea 9 is er sprake van dat het niet alleen van de persoon zelf afhangt of hij zich in het nieuwe land een vreemdeling voelt.

- 1p **8 □** Citeer het zinsgedeelte uit alinea 9 waaruit dat blijkt.
- 1p **9 ■** Wat is de functie van de laatste alinea van deze tekst?
- A een advies geven
  - B een conclusie geven
  - C een geruststelling uitspreken
  - D een waarschuwing uitspreken

- 1p **10** ■ Welke zin geeft de hoofdgedachte van de tekst *Heimwee onder vluchtelingen* het beste weer?
- A Door veranderingen in het geboorteland lijden vluchtelingen soms aan heimwee naar een land dat in werkelijkheid niet meer bestaat.
  - B Heimwee geldt niet alleen voor kinderen, want het verschijnsel komt bij volwassenen even vaak voor als bij kinderen.
  - C Heimwee is een gemis van een vroegere ideale toestand, dat zowel bij kinderen als bij volwassenen voorkomt en moeilijk te genezen valt.
  - D Vluchtelingen met psychische problemen worden vaak behandeld als depressieve mensen, omdat de invloed van heimwee systematisch wordt onderschat.

- 1p **11** ■ Wat is het hoofddoel van de schrijfster van deze tekst?
de lezer
- A adviseren
  - B informeren
  - C overtuigen
  - D tot handelen aansporen

Een schrijver van een tekst kan gebruikmaken van:

1 feiten;

2 een eigen mening;

3 meningen van anderen.

- 1p **12** ■ Maakt de schrijfster van de tekst *Heimwee onder vluchtelingen* vooral van bepaalde elementen gebruik?
- A Ja, vooral van 1 en 2.
  - B Ja, vooral van 1 en 3.
  - C Ja, vooral van 2 en 3.
  - D Nee, ze maakt evenveel gebruik van 1, 2 en 3.